

Gerçek 'caz' dan hiç uzaklaşmadı

MEMET BAYDUR

Edip Cansever, 'İlk yaz Şikayetçileri' adlı kitabının sonlarında şu dört dizeyi sunar okuruna:

- Kim söyler caz şarkılarını en iyi
- Zenciler, zenciler
- Ama sen beyazsın ne haber
- Benim de kapkara yaptılar içimi.

Erol Pekcan'ın ölümünü duyunca zaten beyaz sayılmayacak içim, biraz daha karardı. Çeyrek yüzyıldır tanıdığım, söyleştüğüm, tartıştığım, şakalaştığım bir ağabey. İlişkimizi sağlama bağlayan olguysa, adına caz denilen müzik türüydü. Müslüman mahallesinde salyangoz satan insanların çocuksu özgüveniyle yaşanmış, yalnızca cazı merkez edinen bir hayatı Erol Pekcan'ın hayatı. Gerçek bir cazcı olarak yaşadığı ve öyle bıraktığı bizleri, dostlarını.

Siyah Amerikalılar tarafından yaratılmış bir büyük sanattır caz sanatı. Yarın yüzyıl ya yok sayılmış ya da küçümsenmiştir beyazlar tarafından. Müzik tarihi kitaplarına sokulmamış, müzik okullarında, konservatuvarlarda çalınması yasaklanmış ve çalınırsa çalanın en ağır cezaya çarptırılmasına neden olmuş bir müzik türü. Böyle giderken nasıl oldu bilinmez, altmışlı yılların sonuna doğru 'caz'ın kaderi yüzseksen derecelik bir değişime uğradı.

Harlem'in, Chicago'nun, Detroit'in yeraltı kulüplerinde olağanüstü bir sanat müziğini yıllardır icra eden insanlar; devlet başkanlarının, kralların özel konuğu olarak köşklere, saraylara davet edilmeye başladılar. Caz saygınlığı. Yüksek bir sanat formu olduğu, akli başında herkes tarafından kabul edildi.

Avrupa'dan Güney Amerika'ya, Afrika'dan Japonya'ya kadar yayıldı, etkiledi, serpildi, gelişti. Siyah ustaların yanı sıra büyük beyaz ustalar (şu içleri kapkara olanlar) da çıktı cazın içinden. Trompette Chet Baker, trombonda Jack Teagarden, Urbie Green, Kai Winding, bariton saksafonda Gerry Mulli-

'Bulutlar Üstü Caz Orkestrası'nda yerini aldığı biliyoruz Erol Pekcan'ın.'

gan, tenor saksafonda Stan Getz, piyanoda Bill Evans, Lennie Tristano, Jimmy Rowles şu anda karışık olarak aklıma gelenler. Bir de davulcular var. Erol Pekcan bence iyi bir davulcu olmanın ötesinde, bir yol açıcıydı. 'Caz'ı sevdirmek, daha çok dinlenmesini sağlamak için durmaksızın çalıştı. Genç müzisyenlere hep yardımcı oldu. Kendi ön plana çıkmadan onların gelişip ilerlemesi için çalıştı. Beyaz davulcuların içinden de gerçekten büyük ustalar çıkmıştır cazda.

Shelly Manne, Mel Lewis, Buddy Rich, Louie Bellson, Joe Morello, Paul

Motian... Erol Ağabey, bunları ve bütün caz müzisyenlerini sevgi ve saygı içeren bir tutkuyla dinlerdi. Arada beğenmediği bir davulcu olursa uzun tartışmalara girilirdi. Bu tartışmalardan biri de ünlü Modern Jazz Dörtlüsü'nün davulcusu Connie Cay üzerine çıkmıştı. Benim kendisine biraz ipin ucunu kaçırmak karşı çıkışma, bir ağabeye yaraşır hoşgörü ve sevecenlikle baktı. Önemli olan 'caz'ıdı.

Yalnızca caz. Post-modern günlerde cazın da bir değişim ya da arayış içine girmesi kaçınılmazdı. Yeni arayışlar ve yönelişlere uzak kalmadı Erol Pekcan,

ama sanırım hep swing içeren, bebop ya da 'hard bop'a daha yakın hissetti kendini. Gerçek 'caz'dan uzaklaşmadı hiç. Doksanlı yılların başında, özellikle cazın anavatanı olan Amerika Birleşik Devletleri'nde Erol Pekcan'ın sevdiği tür caza dönüldüğü görüldü. Genç müzisyenler, örneğin Marlon Jordan ya da Roy Hargrove gibi trompetçiler, Cim Warfield ve Antonio Hart gibi saksafoncular, Carl Allen gibi davulcular, bütün bu genç müzisyenler, eski ustaların açtığı yolda ilerlemeyi yeğliyorlardı artık. Jan Garbarek tarzı müziğin uzağında, çok uzağında yer alan tümüyle iletişime dayalı gerçek caza dönüyor artık.

Türkiye'de cazcı olmak kolay iş değildir. Denizlerden ve göllerden yüzlerce kilometre uzak bir kasabada balıkçı ve olta yapımcısı olmaya benzer bu iş bizim ülkemizde. Ezici çoğunluğun tek sesli müziğe tutkun olduğu, kulak ile duymak arasındaki köprülerin pek sağlam kurulmadığı yerlerde, caz gibi derinliği, göndermeleri çok yoğun, anlatım tarzları değişken ve çok renkli, bireyselliğinin yanı sıra, birlikte coşkun ve duygu beraberliğinin elzem olduğu bir sanat formunu ülkemizde sevdirmeye, saydırmaya çalışmak, ancak su katılmamış kahramanların işidir. Erol Pekcan bu kahramanlardan biri, en önde gelenlerinden biriydi. Türkiye'de caz ile uğraşan, caz seven her insan, şu ya da bu biçimde Pekcan'a bir şeyler borçludur.

Bir başka caz ustası olan sevgili dostum Tuna Ötenel ile bazen son yetmiş yılda ölen caz ustalarının listesini çıkarır, bulutların üstünde bir yerde bu insanların beraber kaldıklarını düşleriz. Bir fantezidir elbette, ama yaşarken birlikte çalma fırsatını yakalayamamış bir çok büyük müzisyeni, düş gücümüzle bir araya getiririz böylece. Erol Pekcan'ın o orkestrada, Bulutlar Üstü Caz Orkestrası'nda yerini aldığı biliyoruz şimdi. Bütün cazseverlerin, bütün caz müzisyenlerinin başı sağolsun.

